

A könyv — életükhöz tartozik

Az Olvasó Munkásért mozgalomról

Tavaly számoltunk be arról, mit tesz a Somogyi Könyvtár az Olvasó Munkásért mozgalom megszervezéséért. A megvalósítás során megmutatkozott: jelentős „aranytalálékkal” rendelkeznek a népművelők és a könyvtárosok, a kezdeti lendület az év folyamán sem csappant. Az Olvasó Népiért mozgalom keretében meghirdetett pályázat elérte célját: a munkások széles rétegeinek bevonását az olvasók, a könyvtárba járók táboraiba, hozzájárult a munkások világnézetének, szakmai tudásának fejlesztéséhez. Különös gondot fordítottak a szocialista brigádok tagjai, az ifjúság munkások, a szakmunkástanulók „meghódítására”. Ugy látszik, mind közelebb jutunk a Benedek Marcell megálmodta olvasó-ideálhoz, egyre többen vannak, akik tudásuk, műveltségük gazdagítása, szabad idejük hasznos eltöltése miatt vesznek könyvet a kezükbe, sőt alig tudják életüket a könyv nélkül elképzelni.

Az Olvasó Munkásért pályázat feltételeit Csongrád megyében 21 tanácsi könyvtár teljesítette, közülük nyolc: a hódmezővásárhelyi, a csongrádi városi könyvtár, a 600-as és 624-es számú ipari szakmunkásképző intézet könyvtára, két üzemi könyvtár: a szegedi kenderfonógyár és a szegedi konzervgyár, valamint a kiskundorozsmai fióknyvtár és az ásatóhalmi községi könyvtár érte el a legjobb eredményeket, s jutott tovább a versenyben. Mindenütt a helyi adottságokhoz kellett alkalmazkodni, a módszereket is azoknak megfelelően választották meg.

Hogyan lehet kénszerítés nélkül a munkapadok mellől olvasókat toborozni? Csak néhány a módszerekből. Mindegyikben közös, hogy sokrétű, érdekes programokat kínálnak, az olvasókat aktív részvételre ösztönzik. A hódmezővásárhelyi városi könyvtárban együttműködési tervet készítettek az Alföldi Porcelángyárral. Az eredmény nem maradt el: a gyár 358 dolgozója — mindannyian szocialista brigádtagnak — iratkoztak be a könyvtárba. Várostartóként, helyismereti vetélkedőt rendeztek a fémipari vállalat, az építőipari vállalat és az Alföldi Porcelángyár szocialista brigádjai között, melyre a városi könyvtár biztosította a szellemi „fegyvereket”. A szakmunkásképző intézet ismeretterjesztő rendezvényein előadókrol gondoskodtak, egy-egy irodalmi órára „kölcsonadták” a könyvtárat. Nem hanyagzott az anyagi támogatás sem: 32 ezer forintot fordítottak két munkáskerületi könyvtár megnyitására. A sokféle módszer ered-

ményeképpen 1974-ben 3934-re emelkedett a városi könyvtár beiratkozott olvasóinak száma, melynek 28,5 százaléka ipari munkás és szakmunkástanuló. Kiskundorozsmán jól bevált az író-olvasó találkozók rendezése. Sok résztvevőt vonzottak a műszaki könyvnapok eseményei. A felszabadult Szeged irodalma olvasómozgalomba bekapcsolódónak 65 százaléka munkás volt. Az Olvasó Munkásért pályázat idejében a munkások száma 28,2 százalékkal növekedett a községi könyvtárban.

A csongrádi városi könyvtár a Kossuth Lajos művelődési központtal közösen negyedévenként ajánló jegyzéket készített Szocialista brigádoknak ajánljuk címmel. Tíz alkalommal megszervezték a szocialista brigádok könyvtári látogatását. A Tisza Bútoripari Vállalat szocialista brigádtagjai között Ki tud többet a Szovjetunióról? címmel vetélkedőt indítottak. A városi könyvtár 1974-ben beiratkozott olvasóinak 22 százaléka ma már fizikai munkás.

Ásatóhalmi első lépésként két szocialista brigádnál — a sertéstelepinél és az olajbányásznál — letéti könyvtárat létesítettek. Ajánló jegyzékkel segítették az Előadók a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből című politikai tanfolyamon résztvevők tanulását. Időszerű nemzetközi kérdésekről ankétot rendeztek a szocialista brigádtagnak számára. Az ásatóhalmi községi könyvtár beiratkozott olva-

sóinak száma a múlt évben 812-re emelkedett, melynek 29,7 százaléka munkás.

A szakszervezeti könyvtárakban is a munkások olvasói arányának növelésére fordították a legnagyobb gondot. Szinte minden könyvtár 10 százalékos emelkedést ért el. A korábbiaknál többen foglalkoztak a bejáró dolgozókkal, legtöbbszörük a munkapadok mellett keresték fel. Az Olvasó Munkásért mozgalom ideje alatt megszorodtak a vállalati vetélkedők, melyek főként rangos évfordulóhoz kapcsolódtak. A szocialista brigádokkal kötött szerződések száma is növekedett. Jól segítette a szakszervezeti könyvtárak munkáját az üzemi sajtó, ismeretesekekkel, cikkeikkel keltették fel az érdeklődést a könyvtár rendezvényei iránt. Több letéti könyvtár működését megkönnyítették. Nem maradtak el a versenyben a szakmunkásképző intézet könyvtárak sem: legtöbbszörük valamilyen módon kapcsolódik az oktatáshoz. A tanulók 34–35 százaléka vált aktív olvasóvá.

A Kulturális Minisztérium értékelte az Olvasó Munkásért mozgalomban résztvevő könyvtárak munkáját. A hódmezővásárhelyi városi könyvtárat első díjjal jutalmazta. Második díjat kapott a szegedi kenderfonógyár és a 600-as számú ipari szakmunkásképző intézet könyvtára. A versenyben a harmadik a Somogyi Könyvtár kiskundorozsmai fiókja lett. L. Zs.

A júliusi Tiszatáj

Idézet Zek Zoltán *Elkészt vers* című költeményéből: „Körhízi ágyamhoz lihegve / (félek, mégis elkésve már) / szalad a hír: Nagy László-számot / készít-szerkeszt a Tiszatáj.”

Zek Zoltán versével együtt szerkesztette meg júliusi számát a Tiszatáj kitűnő költőnk, Nagy László tiszteletére. Róla ír Kiss Benedek, Kormos István, Ágh István, Simai Mihály, Farkas Árpád, Utassy József, Csóori Sándor — valamint tanulmányt, kiesszét Kis Pintér Imre, Görömbei András, Vörös László, Vasy Géza, Bodri Ferenc, Grezsa Ferenc, Pomogáts Béla, Csetri Lajos. Kritikarovat, valamint Nagy László rajzai és rézkarcai, a költőről készült fényképek illusztrálják, teszik teljessé a

Tiszatáj júliusi számát, mely tegnap került a standokra.

Népfront-megbeszélés

A Hazafias Népfront szegedi járási bizottságának elnöksége tegnapi ülésén meghallgatta Palócz Sándorné, a járási pártbizottság nőreferense előadását, és megvitette, milyen szerepet kell vállalni a népfrontnak a pártkongresszus határozatából adódó nopolitikai határozatok megvalósításában. Kálló Antal, a népfront járási bizottságának titkára az országgyűlési képviselőválasztás tapasztalatait összegezte.

egy-egy „frappáns” megálapítás után. — A termelési viszonyok akkori rosszására jellemző, hogy a cár szentképeket küldött a frontra — vágja ki az egyik vizsgáló. — És sor került a tökések újrafelosztására — jelenli ki szemrebbenés nélkül a másik. — És akkor Bokányi Dezső lépett az emelvényre és ezt mondotta a tömeg buzditására: „Eltársak! Sok olyan elvtárs van köztünk, akinek nem paplanos ágyban ringott a bölcsője!” (Szegény Bokányi elvtárs, építőmunkások nagy tudású

MAZSOLÁK

Mennyi jóízű csacsiság bukkik elő az emberekből — komoly értekezleteken!

Véletlenül belehallgatózom az egyik üzemi szakszervezeti gyűlésbe. Úgy bizalmi kell választani — a régi nyugdíjba vonult.

— Elvtársak! — gesztikulál élénken egy jókötésű fiatalember. — En tiszta szívvel ajánlom a Trihugyásné elvtársnőt, mivel mink sokszor működöttünk együtt, és hát nagyon jól tudom, milyen...

Nem folytathatja: ézengésszerű nevetés szakítja félbe. Emberünk értetlenül, riadtan kapkodja körülfele a fejét:

— Mit nevetnek az elvtársak? Komolyan beszélék!

Ha lehet, a derűtlenség csak fokozódik. Egy harsány hang a balközépről:

— Volt engedély az együttműködésre?! Úgy értem, Tri-

hugyás elvtársnő írásbeli felhatalmazása...

A fiatalember paprikapirosan:

— Mit viccelődünk?! Nem kell mindig a legrosszabbra gondolni!

— Az magának rossz?!

...Ahogyan Trihugyásné kellemeit a magam fátard szemével meg tudom ítélni, meg kellett állapítanom: a közbekérdezőnek volt érzéke az objektivitáshoz...

Vizsga, felvételi vizsga időszaka van; hallgatónak a nagy melegben a kiizzadt feleleteket. Almosító a hőség, ám többször felkapom a fejem,

Tisztsége: bizalmi

A magyar szakszervezeti mozgalomban a bizalmi tisztség a legrégebbi. A bizalmiban — amint neve is tükrözi — a társak bizalmát keresztek, akikre rábízhatták ügyeik képviselését, érdekeik szószólójává avatták az arra legrátermettebb munkatársakat. A szegedi üzemekben is nagy tradíciójuk van a szervezett munkások „legalacsonyabb rangú” tisztségviselőinek. A Szegedi Kenderfonógyárban mindig is erős volt a szakszervezeti mozgalom. Ezt bizonyítja, hogy a főlsszabaddal után ebben a gyárban alakult meg elsőnek az üzemi bizottság is. A nemrégiben megkezdődött szakszervezeti választások első akkordjaként a bizalmiakat választották meg.

HELYE, RANGJA

A Szegedi Kenderfonógyár szakszervezeti bizottságának titkára, Jóó György lelkesen beszél a bizalmiak szerepéről, odaadó munkájukról. De önkritikusan is fogalmaz:

— Visszaszorult a bizalmiak szerepe, s jobbra sablonossá is vált a tisztségéből adódó munka. Mondjuk meg őszintén, hogy sok esetben csak a tagdíjak beszédével foglalkozik a bizalmi, arra ügyel, hogy a csoportjában lehetőleg mindenki lépjen be a szakszervezetbe, és havonta vásárolja meg a bélyegét. Ha így igaz, nagyon sajnálatos. Hiszen a szakszervezetek alapszabálya értelmében a bizalmiak jelentős jogkörre és hatásköre van. A bizalmi helye és rangja még akkor is tiszteletre méltó, ha a legkisebb funkció a szervezetben.

— Azt szeretnék elérni mi is — mondja tovább Jóó György —, hogy a bizalmiak visszaszerezék az őket megillető helyet és színvonalat a szakszervezeti mozgalomban és a gyári életben. Lényeges szerep jutna a bizalmiaknak a műhelyben, s a művezetőnek is érdemes és szükséges is, hogy jó kapcsolatot tartson a bizalmival. Ne csupán a bélyeges eladása merítse ki tevékenységét. Jogkörü-

ket és feladatkörüket kiszélesítjük. A bizalmiak szava kell hogy legyen a termelési kérdések eldöntésénél, a bérügyekben, a jutalmazásoknál, segélyezéseknél, az üdülójegyek elosztásánál és a csoportjához tartozó szakszervezeti tagok minden ügyes-bajos dolgaiban.

TÜRELEM, BIZALOM

A T-fonoda zárja az üzemi rész. Az egyik asszony éppen a kenderkőra panaszkodik. Nehéz vele dolgozni. „Ez a szeméje a kendernek” — mondja. Persze azért hasznos anyag ez a rövid szárú kóc is, hiszen fonható, s később kiváló zsák, kötél, ponyva készül belőle. Az egyik fonógépén dolgozik immár húsz éve Padala Pál Gyuláné, akit az idén negyedszer választottak meg újra bizalmi.

— Pedig a munkatársaim igencsak kicserélődtek körülöttem, bár a társaság így is megtartja a folyamatosságát. — Hányan vannak a csoportjában?

— Huszonnyegen. Sok közöttük a fiatal, fiúk és lányok egyaránt.

— Mit tart fontosnak a bizalmi munkájában?

— Tudni kell az emberekkel bábni, beszélni, s nagy türelem is szükséges. Előfordul, hogy valakihez háromszor el kell menni a bélyeg áráért. Néha meg rám kérdeznak: s mit ad ezért nekem a szakszervezet?

— Ilyenkor mit szokott mondani?

— Elmondom, hogy valóban mit is ad a szakszervezet. Sorolom, sorolom, hogy évente félárú utazási lehetőséget, üzemi étkezteshez hozzájárulást, üdülést, ha segítségre szorul jogvédelmet, pénzsegélyt. Sokan ilyenkor gondolkodnak el a szakszervezetben, és megértéssel nyugtázzák lehetőségeiket. Persze akad olyan ember is, akinek hiába magyarázom, csak dörmög magában, hogy megvan ő a szakszervezet nélkül is.

KOMOLYAN FOGADJÁK?

Megkérdeztem Padalánét, hogy komolyan fogadják-e a bizalmi a gazdasági vezetők, és általában az üzemi dolgozók. Elismerik-e mindazokat a jogokat, amelyekkel a bizalmi a szakszervezet, s természetesen a munkatársak fölruháztak?

— Azt hiszem, igen — mondja. — Gyakran szaladnak hozzám a munkatársak ezzel-azzal.

— A művezető, vagy az üzemi vezető?

— Ők is. Bár megjegyzem, hogy a fonodában három műszakban dolgozunk, tehát három művezetővel is kapcsolatot kell tartanom. Velünk ül az asztalnál Balázs Lászlóné is, akit most először választottak meg bizalmi a kiserelő műhelyben. Zsineget gombolyítanak, viszonylag igen szép és tiszta a műhely, világos és virágos is. Ebben az üzemi részben valóban örömet lehet dolgozni. Amikor a gazdasági vezetőkkel való partneri kapcsolatokat firtatjuk, Balázsné a fejével ne-

met integet. Kiderül, hogy miért:

— Itt inkább a műhelybizottsági titkár és az ötagú vezetőség vesz részt a gazdasági vagy más üzemi ügyek megtárgyalásában, és nem a bizalmi. Ez a kialakult szokás — magyarázza Balázsné.

Valószínű, a műhelybizottsági tagok éppen úgy ismerik az üzemi dolgozóit, s a termeléssel kapcsolatos problémákat, hogy helyes álláspontot képviselnek. Bár a bizalmiak is megvannak a körülhatárolt jogai a termelés és a munkásokat érintő kérdések eldöntésénél. De kérdezzünk konkrétan:

— Meghallgatják-e, kikérlik-e a bizalmi véleményét akkor, amikor valakit jutalmazásra terjesztenek föl, vagy kitüntetésre, esetleg béremelésben részesítenek?

Nem sokat medítálgatnak a válasszal.

— Ilyen dolgokban is a műhelybizottságot kérdezik — mondja Padaláné. — Sokszor mi nem is tudjuk, kik kapnak Kiváló dolgozó kitüntetést, csak akkor vesszük észre, amikor osztják. Bérügyekben sem minket kérdeznak.

— Önnek, mint bizalmi, mi a legfontosabb tennivalója?

— A tagdíjak beszédése...

KÖZÖSSÉGI ÉRZÉSEL

Úgy tűnik, hogy a bizalmi tisztségéből fakadó munkából csak a „leghálatlanabb” marad a valóságban. A „hálatlanságot” úgy értelmezik, hogy sokat kell a pénzzel pepecselni, nincs székényük vagy fiókjuk, ahol a bélyegeket tartanák, és bizony nagyon kell vigyázni, el ne szórják a parányi papírkocakát. Mégis együtt mondja a két bizalmi, hogy megtiszteltetésnek tartják a munkatársak bizalmát, s örömmel tesznek a közösségért, bármit is kérjenek tőlük.

Mind a két munkásasszony jól ismerik az üzemi dolgozóit és vezetőit. Padaláné a Vörös Zászló brigád vezetője, többször kapott munkája elismeréseképpen jutalmat, kitüntetést, legutóbb a Könnnyüipar kiváló dolgozója című miniszteri kitüntetésben részesült. Balázsnéról ugyanezeket lehet elmondani. Örült a kitüntetésének: „Úgy érzem megbecsült dolgozó vagyok, ha nem így lenne, valószínű nem adták volna a kitüntetést sem.” Balázsné a Hámán Kató brigád tagja, elnyerték a szocialista brigád cím arany fokozatát. Azt mondják, nagy öröm számukra, ha valakinek az ügyében segíteni tudnak.

Különbön Padaláné tagja a gyári szakszervezeti bizottságnak és a vállalati szakszervezeti tanácsnak is. E testületekben is módja és lehetősége is van arra, hogy dolgozóitársai érdekeit képviselje. A bizalmi tényleg az első vonalban van, legközelebb az öt megválasztó tagcághoz, s a bizalomért cserébe adják közösségi érzéseiket, tennivágyásukat.

Gazdag István